

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Маринела Великова Михова,
ВТУ «Св. св. Кирил и Методий»

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент”

Област на висше образование 1. Педагогически науки,
Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...
(Методика на обучението по биология-информационни и комуникационни
технологии в професионалната подготовка и педагогически подкрепяща среда),
ДВ бр. 44/29.05.2018 г.

1. Данни за конкурса

Процедурата за провеждане на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” е публикувана в Държавен вестник бр. 44/29.05.2018 г., както и на сайта на СУ „Св. Климент Охридски”. Конкурсът е обявен за нуждите на Биологическия факултет към СУ „Св. Климент Охридски”.

За участие в конкурса са подадени документи единствено от гл. ас. д-р Камелия Стайкова Йотовска.

Документите и материалите, предоставени за участие в конкурса, не противоречат на изискванията в Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ (чл. 105, 108) и Препоръки за критериите при придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ за професионално направление „Биологически науки” и Биотехнологии.

От автобиографичната справка и други подадени документи става ясно, че кандидатката отговаря на изискванията за участие в конкурса. Тя има

придобита научна степен „доктор” (2016 г.) в професионално направление, което е същото с това на обявения конкурс, от 19 години заема академична длъжност към катедра „Методика на обучението по биология” към Биологически факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, а общият брой на публикациите, с които участва в конкурса, е 105.

2. Данни за кандидата

Д-р Камелия Стайкова Йотовска е главен асистент към катедра „Методика на обучението по биология” към Биологическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски”. През 1997 г. тя се дипломира като магистър по биология с втора специалност «Учител по биология» от СУ „Св. Климент Охридски”. През 2016 г. като докторант на катедра „Методика на обучението по биология” успешно защитава докторска дисертация на тема „Модел на университетски курс за подготовка на учители по биология във виртуална учебна среда” и придобива образователната и научна степен «доктор» в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по биология).

От 2003 г. до сега е преминала през 18 сертифицирани специализации и краткосрочни обучения, което е доказателство за непрекъснато надграждане на притежаваните компетенции.

Д-р Камелия Йотовска е признат и с доказана компетентност учен, за което свидетелстват нейните активности в професионалната общност. Доказателство за експертизата ѝ са участията в национални комисии към МОН за провеждане на национални състезания, оценяване на изпитни работи и експертна оценка на тестови задачи за ДЗИ по биология и здравно образование (24), оценяване на проектни предложения по различни конкурсни процедури (6).

Д-р Камелия Йотовска се изявява и като обучител, и като чуждестранен лектор. Участвала е в три обучения за учители, а през последните две години изнася лекции в университети в Италия и Испания.

Тя е активен участник в научноизследователски проекти (17), в които открива поле за научноизследователска дейност и изява. В два от проектите е координатор.

3. Описание на научните трудове

Общият брой на научните публикации, с които гл. ас. д-р Камелия Йотовска участва в конкурса за доцент са 88. Те са разпределени както следва:

- Научни публикации в издания, реферирани и индексирани в международни бази данни с научна информация и в списания с импакт фактор – 10 бр. (**общ IF – 5, 336 и общ SJP – 8,894**);
- Научни публикации в издания, реферирани и индексирани в национални бази данни и публикувани след рецензиране – 21 бр.;
- Доклади, отпечатани в пълен текст, в сборници от международни форуми – 9 бр.;
- Доклади, отпечатани в пълен текст, в сборници от национални форуми – 11бр.;
- Монографии и книги – 3 бр.;
- Резюмета от международни конгреси и конференции – 13 бр.;
- Резюмета от национални конгреси и конференции – 9 бр..

От всички представени публикации две са самостоятелни, а останалите са плод на екипна научноизследователска работа (64 бр.). Поради липса на документ, който да конкретизира границите на авторството, ще ги разгранича

на публикации, в които водещ автор е кандидатът д-р К. Йотовска (20 бр.) и публикации, в които тя не е водещ автор (44 бр.).

Колективните научноизследователски разработки, плод на експертизата на група учени, са тенденция и бъдеще на съвременната наука. За нуждите на индивидуалното оценяване е необходимо, при възможност, конкретно да се очертава приноса на всеки автор към работата по публикацията.

Публикациите, включени за участие в конкурса, могат да се обособят в следните тематични области:

1. Информационни и комуникационни технологии в разнообразен образователен контекст;
2. Качество на обучението и образованието в училищното и висшето образование;
3. Педагогически подкрепяща среда;
4. Ключови компетентности по природни науки;
5. Екологично образование и възпитание.

Количествените и съдържателни характеристики на представените публикации на кандидата отговарят на профила на обявения конкурс за придобиване на академичната длъжност “доцент”.

Очертаните тематични области на научната продукция на д-р К. Йотовска са в контекста на съвременните приоритети на образователната политика, свързани с модернизирание, повишаване качеството на образованието, прилагането на компетентностния подход и ориентиране на обучението към учащия се. Те са доказателство за сетивността на учения Йотовска и за нейния стремеж, фокусиран върху усъвършенстване на училищното и висшето образование чрез аргументирани предложения, оценки, практики и нововъведения.

4. Научни приноси

Научните изследвания на д-р К. Йотовска са насочени приоритетно към разработване на курсове за електронно обучение в областта на професионалната подготовка на бъдещи учители по биология. Приносни моменти в тази сфера се откриват в **обогатяването на теорията за дизайн на университетски курс във виртуална среда**, свързано с конкретното разработване на приложението на модела ADDIE в дизайна на университетски курс за подготовка на учители по биология във виртуална учебна среда и прилагането на логически обоснована и психолого-педагогически аргументирана теоретична рамка за конструиране на обобщен, теоретично обоснован, личностно-ориентиран модел на университетски курс за подготовка на учители по биология във виртуална учебна среда на интегративна основа. Разработеният модел впечатлява със своята детайлна психолого-дидактическа аргументираност и практическа обоснованост. Той е доказано работещ и приложим като допълнение към традиционния модел на обучение. Към този оригинален и с научно-практически по своя характер принос се отнасят публикации (1, 5, 6, 25, 38, 41, 48, 49, 52, 54).

Разнообразни са търсенията на д-р К. Йотовска за научнообосновано интегриране на технологиите в обучението със студенти. Висока оценка заслужават публикации 12, 32, 33, 34, 52, 54, които разкриват **възможностите на виртуалните лаборатории и сериозните игри за създаване на интерактивна среда за обучение на бъдещи учители по биология**. Със сериозен приносен характер са разработените и практически приложими модел за интегриране на сериозни игри в обучението на учители по биология и модел на образователен софтуер по „Биология и здравно образование”, 9 клас в Blackboard среда.

Интересът на д-р К. Йотовска към педагогическите възможности на информационните и комуникационни технологии я насочва към сравнително недостатъчно изследвана област, а именно мобилното обучение (35, 36, 45, 46, 53). В съавторство е **разработена концепция на платформа за мобилно обучение** като е създаден технологически и педагогически дизайн курс за мобилно обучение, базиран на платформата Moodle. Разработената концепция е апробирана в два университета с различен профил, което до голяма степен я прави надеждна и валидна.

Висока оценка заслужават двете публикации (15, 24), в които са изследвани **същността и ефективността на електронните учебници**. Направените проучвания върху ефективността и структурата на електронните учебници в световен мащаб и анализирането на изискванията, на които най-общо те трябва да отговарят, са изключително ценни днес, когато постепенно традиционните учебници започват да отстъпват място на електронните. В тези публикации внимание заслужава анализът на нагласите към електронните учебници на ученици от 8-12 клас, който е ценна обратна връзка както за правещите образователната политика, така и за авторите и съставителите на електронни учебници.

Една значителна част от публикациите на кандидата (27 бр.) са насочени към изследвания и предложения за **повишаване качеството на обучението и образованието в средното и висшето образование**. Качеството на образованието на младите хора е актуален и значим проблем. Това провокира появата на различни проучвания и предложения за модели с практически решения. Д-р К. Йотовска дава своя принос като съавтор в разработването на вътрешноуниверситетска система за качество на обучението в педагогическите специалности и на универсален модел за управление на качеството в рамките на педагогическите практики на студентите. В този контекст висока оценка

заслужава създаденият специфичен диагностичен инструментариум, който е част от изградената и приложена единна система за контрол и оценка на постигнатите в образователния процес резултати.

С практикоприложно значение са и публикациите, базирани на изследвания на фактори, които влияят върху **мотивацията на бъдещите учители по биология**. Днес, когато е налице сериозна липса на учители специалисти от професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... мониторингът и научният анализ на мотивацията на студентите като ориентир за корекционни въздействия биха подпомогнали вземането на адекватни управленски решения, отнасящи се до кариерното ориентиране на младите хора към избора им на професия, свързана с тази на учителя-предметник.

От позицията на съвременната образователна парадигма, ориентирана към създаването на стимулираща и предизвикателна образователна среда, са проведени изследвания, които са стойностни с решенията и предложенията за **ориентиране на обучението към учащите се** (3, 5, 7, 16, 19, 22, 39, 40). В различен образователен контекст и по отношение на различно учебно съдържание са конкретизирани дидактическите възможности на модели на обучение, базирани на конструктивистката идея. Тези изследвания са ценни с описаните конкретни възможности и решения за преодоляване на недостатъците на инструкционисткото обучение и създаването на образователна среда за активно учене.

Като учен и преподавател, чиято дейност е свързана с подготовката на учители по биология, част от публикациите директно обслужват преподавателската дейност на учителите и им помага в организирането и конструирането на обучение, ориентирано към компетентностния подход. С научно-приложно значение са публикациите, в които е разработена концепция за задачи и са разработени задачи, свързани с **ключовите компетентности по**

природни науки (9, 26, 27, 50, 65). Публикациите са в контекста на образователните приоритети на Европейския съюз и тяхното конкретно реализиране в системата на училищното образование.

Представената по обем и качество научна продукция на гл. ас. д-р К. Йотовска отразява нейната сериозна и задълбочена изследователска дейност. Публикациите, учебниците и учебните помагала, научните ѝ изяви я представят като системен, иновативен и провокативен учен. Те са посветени на актуални за педагогическата теория и практика теми, свързани с интегрирането на информационните и комуникационните технологии в разнообразен образователен контекст и с повишаване качеството на училищното и университетско обучение и образование.

Д-р К. Йотовска е разпознаваем учен. Доказателство, за което е справката на НАЦИД за цитиранията на публикациите. От бази данни на WEB OF SCIENCE, SCOPUS и други база данни за периода 2007-2016 г. са намерени общо 61 бр, цитирания.

5. Изследователска дейност/участия в научни проекти/ експертна дейност

Гл. ас. д-р К. Йотовска има сериозен опит в участия в международни и национални проекти. В периода 2008-2018 г. тя участва в 17 проекта като изпълнява функциите на координатор, експерт, ментор.

Научната експертиза на д-р К. Йотовска е оценена от научната гилдия и Министерство на образованието и науката. Доказателство за това са участията ѝ като:

- научен редактор (3бр.) и рецензент (1 бр.) на учебници и учебни помагала;

- член на национални комисии за организиране и провеждане на национални състезания по природни науки (18 бр.);
- член на комисия към МОН за извършване на експертна оценка на тестови задачи за ДЗИ по биология и здравно образование;
- експерт за оценяване на проектни предложения.

6. Преподавателска дейност

Представената справка за учебно-преподавателската заетост на гл.ас. д-р К. Йотовска показва, че в периода 2014-2017 г. тя е имала пълна аудиторна и натовареност (средно 489 часа.). В документите ясно е заявено и конкретизирано, че през последните години тя не само актуализира съдържанието на лекционните курсове, но разработва нови лекционни курсове, придружени с електронни ресурси.

Заклучение

Върху основата на оценката за научната продукция на кандидатката, на нейните качества като учен, преподавател и колега, заявявам категоричната си позиция за заемане от гл. ас. д-р Камелия Стайкова Йотовска на **академичната длъжност „доцент”** в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по биология-информационни и комуникационни технологии в професионалната подготовка и педагогически подкрепяща среда).

30.09.2018 г.

Изготвил рецензията:

Проф. д-р Маринела Михова